

I 2025 vil rundt 600 millioner mennesker være avhengig av vann fra Nilen, vann som ikke alle har krav på. Dette er en utfordring Universitetet i Bergen har tatt tak i, skriver **TERJE ØSTIGÅRD**.

Afrikas vanntårn

I FORBINDELSE med Verdens vanndag på søndag arrangerer Bergen kommune Vannfestivalen, som vil være et årlig arrangement. I regnbyen Bergen tar vi vannet for gitt – det regner og det regner, og det tar aldri slutt.

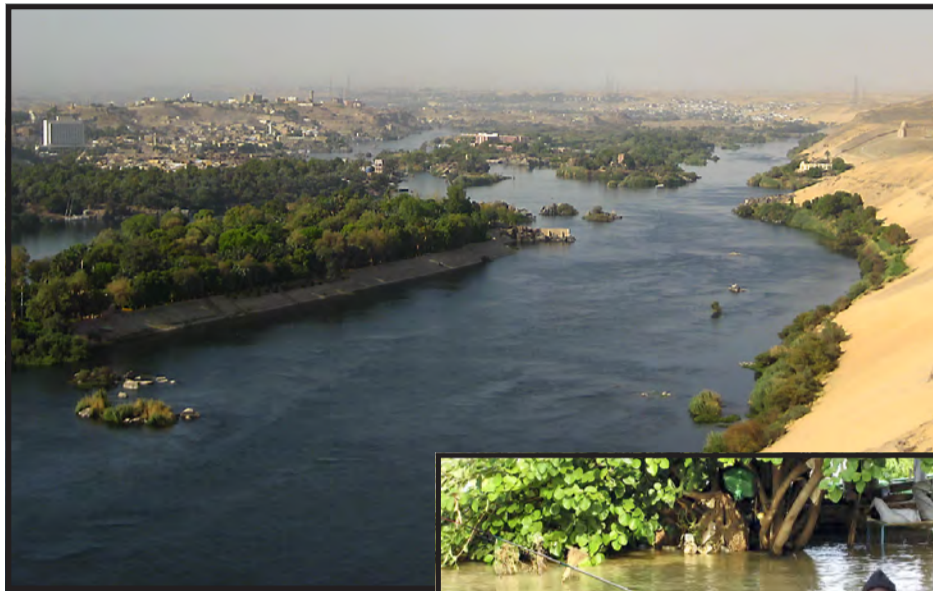
I andre deler av verden er mangel på vann hovedårsak til sultkatastrofer, epidemier og død. Omtrent en milliard mennesker sulter, en milliard har ikke tilgang til rent drikkevann, en milliard bor i slumområder og 2,4 milliarder har ikke tilstrekkelige sanitære forhold. Over elleve millioner barn dør av vannrelaterte sykdommer som diaré, og malaria dreper mer enn en million, hovedsakelig barn. Hvert år.

FNs tusenårsmaal som skal redusere fattigdom, omhandler i stor

grad problemer knyttet til vann. Blir vannutfordringene løst, vil mange av fattigdomsproblemer forsvinne. Men dette er et arbeid i motstrøm fordi to faktorer forverrer situasjonen. Befolkningsveksten øker kraftig og det blir enda mer press på vannressursene. Klimaendringer fører til flere katastrofer: mer tørke og mer flom. Og dette rammer ofte de områdene hvor befolkningstettheten og fattigdommen er størst.

NILEN BELYSER dette problemet. Nilen er over 500 mil lang og er regnet som verdens lengste elv. Nedbørsfeltet inkluderer Burundi, Rwanda, Kongo, Tanzania, Kenya, Uganda, Etiopia, Eritrea og Sudan før elven endelig kommer til Egypt. I Egypt er det knapt en dråpe regn, og helt fra faraoenes sivilisasjoner til dagens stat har Egypts skjebne vært knyttet til Nilen. I dag bor det ca. 80 millioner mennesker i Egypt. I 2050 er det estimert en befolkning på 140 millioner. Alle vil være avhengig av vannet i Nilen.

Det er to hovedproblemer. Befolkningsveksten i de andre landene vil også øke. I dag bor det over 300 millioner mennesker i Nil-vassdraget. I 2025 vil det være rundt 600 millioner. Og alle disse vil også være avhengig av Nilen, vann som ikke alle har krav på. I 1959 inngikk Egypt og Sudan en avtale hvor de delte alt vannet i elven mellom seg.

ENORME VANNMASSER: Nilen ved Aswan i Egypt. FOTO: TERJE ØSTIGÅRD

Hvert år skal Egypt ha 55,5 milliarder kubikkmeter med vann og Sudan 18,5 milliarder kubikkmeter. Ti milliarder kubikkmeter fordamper og da er det ikke noe vann igjen til de andre åtte landene.

NEDSTRØMSSTATER som Egypt og Sudan, er helt avhengig av at oppstrømsstatene ikke bruker opp vannet. Oppstrømsstatene synes selvfølgelig at det er helt urimelig at de ikke har lov til å bruke vannet som renner gjennom landene deres. Etiopia er blitt kalt «Afrikas vanntårn». Rundt 90 prosent av alt vannet i Nilen kommer fra Etiopia, men bare en prosent av landets områder er kunstig vannet, og kun fem prosent av kraftpotensialet er utnyttet.

De globale utfordringene er enorme, og foruten fremtidsro er kunnskap en nødvendig forutsetning. *Nile Basin Research Programme* ved Universitetet i Bergen er et unikt forskningsprosjekt i verden som fokuserer på disse temaene. Programmet startet i 2007 og er finansiert av Utenriksdepartementet. Hvert semester kommer det inntil ti gjesteforskere fra de ti ulike Nil-landene.

Vannbyen Bergen er et perfekt sted for denne forskningen. Universitetet i Bergen er et nøytralt sted som muliggjør at forskerne kan krysse politiske og nasjonale barrierer. Forskergruppene er tverrvitenskapelige, og hvert semester har ulike temaer, som inkluderer planlegging og bruk av Nilen, klima og helse, kultur og identitet, forskningsuniversiteter, biodiversitet og frivillige organisasjoner i Nil-vassdraget.

KUNNSKAP OM vannets historie og fremtidige betydning vil bidra til å løse globale utfordringer. Universitetet i Bergen har dette fokuset, det er målet med Verdens vanndag og Bergen kommune setter vann på dagsordenen. Bergen er vannbyen.

NILEN: Nedbørsfeltet inkluderer Burundi, Rwanda, Kongo, Tanzania, Kenya, Uganda, Etiopia, Eritrea, Sudan og Egypt, men de to sistnevnte landene deler alt vannet mellom seg.

SUDAN: Her ser vi en fisker i Khartoum, Sudan. FOTO: TERJE ØSTIGÅRD

Vann-byen Bergen er et perfekt sted for denne forskningen.

Jeg er tvunget opp på fortauet av planleggerne av Bergen sentrum.

Jeg, som skremmer folk!

HVER DAG på vei til og fra arbeid, sykler jeg gjennom sentrum. Over

Festplassen, gjennom Byparken, over Torgallmenningen og ut Strandgaten. Her er fortauet opptil syv meter bredt.

Gaten har brostein som gjør at sykkelene rister i stykker hvis jeg sykler der. Så jeg sykler på fortauet. Hver dag glir jeg tett forbi fotgjengere som helt sikkert kvepper og blir skremt. Men jeg velger dette, og skjønner at noen blir sint og irritert.

Ingen ønsker å plage sine medmennesker på denne måten. Men jeg føler at jeg har valget mellom å sykle til arbeid og bli mislikt av noen, eller ganske enkelt slutte å sykle til jobb.

JEG ER TVUNGET opp på fortauet av planleggerne av Bergen sentrum, som fullstendig har neglisjert behovet for å skille fotgjengere og syklister. Dette gjenspeiler seg i Norsk Transportplan (NTP) som ble lagt frem fredag i sist uke. Her går det frem at i Oslo (med den tøffe vinteren) sykler 4,4 prosent til arbeid. I Trondheim sykler ni prosent, og i Bergen med våre milde vintre sykler ynkelige 2,7 prosent. Noe av grunnen kan du, kjære, leser se ovenfor. Ikke alle tar belastningen med å skremme sine medtrafikanter. I våre naboland hvor forholdene er lagt bedre til rette, er sykkelandelen langt høyere.

DEN RØDGRØNNE regjeringen vil bygge 500 km med sykkelveg. Det er omtrent avstanden mellom Bergen og Oslo. Regjeringen tredobler innsatsen i forhold til forrige periode. Cirka halvparten går til byer og tettsteder. For å få del i pengene må Bergen kommune ha klare planer. Har de det? 50 prosent av alle arbeidsreiser i Norge er kortere enn fem km. Fem km er en ideell sykkelavstand. Det er å håpe at ansvarlige politikere og planleggere i Bergen rådhus og Hordaland Vegkontor legger hodene sammen og klarer å gjøre Bergen til den Sykkelbyen klimaet legger til rette for.

Til bilistene, som også jeg til tider er en av, vil jeg påpeke det gledelige faktum at for hver bilist som tar sykkelene fatt, reduseres bilkøen med 30-40 meter.

● **Per E. Stiegler** er bystyreprerentant for Arbeiderpartiet

PER E. STIEGLER

Fakta

VERDENS VANNDAG

■ 22. mars er Verdens vanndag, innført av FN i 1993.

■ Bergen kommune arrangerer Vannfestivalen 22. mars. 23 mars er det faglig program.

■ Hovedarrangementet for publikum vil være søndag 22. mars med utgangspunkt i Nygårdssparken.

■ Vannfestivalen vil være et årlig arrangement: www.vannfestival.no

■ Nile Basin Research Programme ved Unifob Global, UiB, arbeider med internasjonal vannforskning i Nil-vassdraget i samarbeid med lokale institusjoner.

TERJE ØSTIGÅRD

post.doc v/Unifob Global, Universitetet i Bergen